

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ
Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

Λονδίνο, 27 Ιουλίου 2017

«Απολογισμός επιδόσεων βρετανικής οικονομίας ένα έτος μετά το δημοψήφισμα του Ιουνίου 2016»

Οι επιδόσεις της βρετανικής οικονομίας ένα έτος μετά το δημοψήφισμα και την αλλαγή κυβερνητικής σκυτάλης υπήρξαν εν γένει καλύτερες του αναμενομένου και των εκτιμήσεων τόσο των αναλυτών όσο και του οικονομικού επιτελείου της κυβέρνησης Cameron. Παρά ταύτα,, οι περισσότεροι οικονομικοί αναλυτές, όπως και η ΤτΑ, εξακολουθούν να παραμένουν επιφυλακτικοί για την ανθεκτικότητα που επέδειξε η οικονομία, καθώς θεωρούν ότι το σύνολο των επιπτώσεων του Brexit στη βρετανική οικονομία δεν έχουν ακόμη αποτυπωθεί στις προσδοκίες των καταναλωτών και στις τιμές των περιουσιακών στοιχείων.

Ειδικότερα, η βρετανική οικονομία αναπτύχθηκε το 2016 κατά 1,8% σε ετήσια βάση, υψηλότερα από τις εκτιμήσεις των περισσότερων αναλυτών που ανέμεναν ισχυρή επιβράδυνση λόγω του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος. Από το πρώτο τρίμηνο του 2017 όμως, παρατηρείται επιβράδυνση με την ανάπτυξη σε τριμηνιαία βάση να ανέρχεται μόλις σε 0,2%, ενώ, σύμφωνα με τα ανακοινωθέντα χτες (26/7) στοιχεία, ο ρυθμός ανάπτυξης του Β' τριμήνου ανήλθε σε 0,3%. Ο ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 1,7%, έναντι εκτίμησης 2,0% τον παρελθόντα Απρίλιο. Ο πληθωρισμός παρουσιάζει απότομη αύξηση από τις αρχές του 2017, ανερχόμενος στο 2,6% τον Ιούνιο, προκαλώντας προβληματισμό στις νομισματικές αρχές για την σκοπιμότητα αύξησης του βασικού επιτοκίου αναφοράς από το εξαιρετικά χαμηλό 0,25%. Τα επίπεδα απασχόλησης βρίσκονται σε ιστορικά υψηλά επίπεδα με το ποσοστό ανεργίας να κινείται στο 4,6%. Αντίθετα, οι αμοιβές των εργαζομένων κινούνται πλέον σε αρνητικό έδαφος σε πραγματικούς όρους, λόγω της ανόδου του πληθωρισμού.

Ο τομέας των υπηρεσιών, ο οποίος απετέλεσε σε όλη αυτή την περίοδο της ατμομηχανή της ανάπτυξης της βρετανικής οικονομίας, έχει αρχίσει να επιδεικνύει σημάδια κόπωσης με τους δείκτες λιανικών πωλήσεων και κατανάλωσης να επιδεινώνονται, λόγω της αύξησης του πληθωρισμού και της συμπίεσης των πραγματικών εισοδημάτων των νοικοκυριών. Ο τομέας της μεταποίησης επιδεικνύει σχετική βελτίωση, κυρίως σε εξωστρεφείς κλάδους που επωφελούνται από την υποτίμηση της στερλίνας. Η υποτίμηση του εθνικού νομίσματος δεν είναι, όμως, από μόνη της ικανή συνθήκη για ενδυνάμωση του τομέα, καθώς οι τιμές των εισαγόμενων εισροών παραγωγικών συντελεστών έχουν, επίσης, αναλογικά αυξηθεί και η παραγωγικότητα παραμένει σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Γερμανία και η Γαλλία.

Οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων, μετά το αρχικό σοκ στις χρηματοπιστωτικές αγορές, έχουν ανακάμψει, υποβοηθούμενες και από το θετικό επενδυτικό κλίμα διεθνώς. Οι χρηματιστηριακοί δείκτες στο Χρηματιστήριο του Λονδίνου έχουν επανακάμψει στα προ-δημοψηφίσματος επίπεδα, με τον δείκτη FTSE-100 να σημειώνει το τελευταίο διάστημα ιστορικά υψηλά, λόγω αφενός της υποτίμησης της στερλίνας και αφετέρου της σύνθεσης του δείκτη με εταιρείες που έχουν κυρίως έσοδα από το εξωτερικό, στοιχεία που ευνοούν την προσαρμογή των αποτιμήσεων τους προς τα πάνω σε όρους στερλίνας, καθώς π.χ. σε όρους δολαρίου ή ευρώ βρίσκονται σε πιο χαμηλά επίπεδα. Οι τιμές των βρετανικών κρατικών ομολόγων, επίσης, έχουν αυξηθεί σε σχέση με τα επίπεδα προ του δημοψηφίσματος, μετά από την υψηλή μεταβλητότητα και έντονη πτώση των αποδόσεων που παρατηρήθηκε το διάστημα Ιουλίου – Αυγούστου 2016. Τέλος, οι τιμές των κατοικιών παρουσίασαν ανθεκτικότητα, με περιορισμένη επιβράδυνση της έντονα αυξητικής τάσης των τελευταίων ετών, ενώ οι τιμές των εμπορικών ακινήτων παρουσίασαν υψηλότερη μεταβλητότητα, αρχικά λόγω της απότομης απόσυρσης του ενδιαφέροντος των ξένων επενδυτών, οι οποίοι είναι το σημαντικότερο και πιο δυναμικό τμήμα της εν λόγω αγοράς και κατόπιν λόγω της σταδιακής επανόδου κάποιων εξ αυτών λόγω της έντονης υποτίμησης της στερλίνας και της σταδιακής βελτίωσης του επενδυτικού κλίματος.

Ερμηνεύοντας την περιορισμένη επιτυχία των προβλέψεων των οικονομικών αναλυτών για τις επιδόσεις της βρετανικής οικονομίας μετά το δημοψήφισμα, θα πρέπει να εστιάσουμε στις εξής παραμέτρους:

Πρώτον, η άμεση αντίδραση της Τραπεζής της Αγγλίας στο αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος άμβλυσε τις ανησυχίες των επενδυτών και προσέφερε υψηλή ρευστότητα στο εγχώριο χρηματοπιστωτικό σύστημα, η οποία διαχύθηκε τόσο στις αγορές χρήματος και κεφαλαίων όσο και στην λιανική τραπεζική, μέσω της αύξησης χορηγήσεων ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων και καταναλωτικής πίστης. Η παρέμβαση της ΤτΑ ενίσχυσε, επομένως, τόσο τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων όσο και τη ρευστότητα στην οικονομία, βελτιώνοντας τις προσδοκίες επενδυτών και καταναλωτών και προσφέροντας την απαραίτητη ανάσα στη βρετανική οικονομία μετά το δημοψήφισμα.

Δεύτερον, η υποτίμηση της στερλίνας έδρασε ως εξισορροπητικός παράγοντας τόσο στις τιμές μετοχών και ομολόγων όσο και στις τιμές ακινήτων, εμπορικών και κατοικιών, με θετικό αντίκτυπο στο «αίσθημα πλούτου» αλλά και στην εν γένει οικονομική συμπεριφορά των κατόχων αυτών, είτε αυτοί είναι ιδιώτες είτε ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία. Επίσης, η υποτίμηση αναμένεται να έχει, σε μεσοπρόθεσμο διάστημα, κάποια θετική επίδραση και στο εξωτερικό εμπόριο του ΗΒ, καθώς οι βρετανικές εξαγωγές θα γίνουν πιο ανταγωνιστικές στις διεθνείς αγορές, ενώ οι εισαγωγές θα είναι πιο ακριβές.

Τρίτον, οι βρετανοί πολίτες είχαν, μέχρι πρόσφατα, ουσιαστικά αψηφήσει το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, όπως αποτυπωνόταν σε σειρά δεικτών, όπως αύξηση των λιανικών πωλήσεων, αύξηση της καταναλωτικής δαπάνης σε υπηρεσίας εστίασης, ψυχαγωγίας, ταξιδίων, αύξηση της καταναλωτικής πίστης, αύξηση των ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων. Παρότι, εκ πρώτης όψεως η εν λόγω συμπεριφορά φαίνεται μάλλον απερίσκεπτη, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η καθημερινότητα του μέσου βρετανού δεν είχε επηρεασθεί αρνητικά, καθώς η ανεργία διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα, υπήρχε ικανοποιητική αύξηση μισθών, το «αίσθημα πλούτου» δεν είχε πληγεί και έχει, μέχρι σήμερα, άμεση πρόσβαση σε φθηνή δανειακή ρευστότητα για κατανάλωση. Επίσης, θα πρέπει να συνεκτιμηθεί και η συχνά παρατηρούμενη συμπεριφορά των καταναλωτών να μεταφέρουν κατανάλωση χρονικά εγγύτερα προς το παρόν, ιδίως όταν το επιτρέπουν οι συνθήκες, όταν το μέλλον φαίνεται περισσότερο αβέβαιο. Η άνοδος του πληθωρισμού και η συνακόλουθη τάση μείωσης των πραγματικών εισοδημάτων, θα μειώνει σταδιακά την παρατηρηθείσα καταναλωτική «ακαμψία», καθώς οι καταναλωτές θα ενσωματώνουν τα νέα πληθωριστικά δεδομένα στην καταναλωτική συμπεριφορά τους.

Όλα τα ανωτέρω συνετέλεσαν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό στην ανθεκτικότητα των επιδόσεων της βρετανικής οικονομίας προσώρας, ενώ δε θα πρέπει να λησμονηθεί η κυβερνητική προσπάθεια εμπέδωσης ενός κλίματος σταθερότητας και εμπιστοσύνης στη βρετανική οικονομία με κατά καιρούς ανακοινώσεις για τις θετικές επιδόσεις της, αλλά και για αποφάσεις μεγάλων εταιρειών να επενδύσουν στη βρετανική οικονομία, ενίοτε κατόπιν σκιωδών δεσμεύσεων και παρεμβάσεων της κυβέρνησης. Επίσης, παρότι δεν καταγράφεται έντονα στη δημόσια σφαίρα, δε θα πρέπει να διαλανθάνει της προσοχής μας η, πέραν των επισήμων ανακοινώσεων στις Εκθέσεις για τον Προϋπολογισμό, άρρητη επεκτατική δημοσιονομική πολιτική με αύξηση της δημοσίας δαπάνης για κατανάλωση και επενδύσεις (υποδομές – δημόσια έργα μικρής κλίμακας), η οποία έχει ως αποτέλεσμα την άνω των προβλέψεων αύξηση του δημόσιου δανεισμού και την αποκλιμάκωση του δημοσίου χρέους με βραδύτερους ρυθμούς.

Επιπρόσθετα, η αβεβαιότητα που επικρατεί στον χρηματοπιστωτικό τομέα, σχετικά με το καθεστώς που θα ισχύσει μετά την Έξοδο, οδηγεί σε σημαντικές ανακατατάξεις στη δομή και παρουσία των διεθνών Τραπεζών στο City. Μέχρι σήμερα σειρά ευρωπαϊκών, ιαπωνικών και αμερικανικών Τραπεζών έχει ανακοινώσει την πρόθεσή για μεταφορά δραστηριοτήτων και προσωπικού, κυρίως του τομέα επενδυτικής τραπεζικής, από το Λονδίνο στην Ευρωζώνη (Bank of America – Δουβλίνο, Deutsche Bank, Nomura, Sumitomo, Morgan Stanley και Citigroup - Φρανκφούρτη), προκειμένου να αποφύγουν οποιαδήποτε διαταραχή στην συνέχεια των υπηρεσιών που προσφέρουν, ενώ καταγράφεται μείωση των νέων θέσεων εργασίας σε αυτό τον τομέα τραπεζικών εργασιών. Παράλληλα όμως, αριθμός ευρωπαϊκών Τραπεζών (UBS, Cretid Suisse, Société Générale) ανακοίνωσαν την ενίσχυση των τμημάτων ιδιωτικής τραπεζικής και διαχείριση

πλούτου, εκτιμώντας ότι το ΗΒ θα προσελκύσει ακόμη περισσότερο το μεγάλο διεθνή πλούτο, μετά την Έξοδο.

Επιγραμματικά, κατά το έτος που ακολούθησε το δημοψήφισμα, η βρετανική οικονομία δεν επαλήθευσε τις εκτιμήσεις των αναλυτών για μια απότομη προσγείωση. Απομένει πλέον να φανεί κατά πόσον η αύξηση του πληθωρισμού και η αυξανόμενη αβεβαιότητα, η οποία συντηρείται από το αποτέλεσμα των γενικών εκλογών του περασμένου Ιουνίου και την έναρξη των διαπραγματεύσεων με την ΕΕ, θα επιβαρύνουν την επενδυτική και καταναλωτική ψυχολογία, που με τη σειρά τους μπορεί να πλήξουν σε σημαντικό βαθμό τις ιδιωτικές επενδύσεις και την κατανάλωση. Η πλειοψηφία των αναλυτών παραμένουν, πάντως, απαισιόδοξοι όσον αφορά τις βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες αναπτυξιακές προοπτικές της βρετανικής οικονομίας, τόσο λόγω της αναστάτωσης που θα επέλθει κατά τη διάρκεια της διαπραγμάτευσης, όσο και λόγω των εκτιμήσεων τους για τις συνέπειες που θα έχει το είδος της συμφωνίας με την Ε.Ε.. Οι περισσότεροι προβλέπουν ότι η απώλεια της πρόσβασης στην Ενιαία Αγορά (όπως ανακοινώθηκε από την Π/Θ και εν μέρει υποστηρίχθηκε από δηλώσεις του αρχηγού των Εργατικών κ. Corbyn) θα επιφέρει επιδείνωση των όρων στο εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ Ε.Ε.- Η.Β. τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα, ενώ αρνητικό αντίκτυπο θα έχει τυχόν συμφωνία που θα επιβάλλει υπέρμετρους περιορισμούς στην ελεύθερη μετακίνηση ανθρώπων από και προς το ΗΒ.